CENTRALNA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA

EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015

FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)

HISTORIA MUZYKI
POZIOM ROZSZERZONY

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MHM-R1

MAJ 2015

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0−2)

Obszar standardów	Opis wymagań
I. Wiadomości i rozumienie. II. Korzystanie z informacji.	Zdający zna i rozumie pojęcia określające techniki kompozytorskie (I.1d). Zdający określa rodzaj zapisu muzycznego (RII.2b).

Zadanie 1.1. (0−1)
Przykładowa odpowiedź
Tropowanie polegało na wprowadzaniu wstawek tekstowych pod melizmatami w śpiewach chorałowych.

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.2. (0−1)
Poprawna odpowiedź
Notacja neumatyczna (diastematyczna) / *nota romana*.

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0−2)

I. Wiadomości i rozumienie.	Zdający zna i rozumie terminy i pojęcia muzyczne określające gatunki i formy muzyczne; zna twórczość kompozytorów reprezentatywnych dla epoki, stylu, ugrupowania artystycznego (I.1e, RI.1).

Zadanie 2.1. (0−1)
Poprawna odpowiedź
Introitus, Alleluia, Offertorium, Communio.

Schemat punktowania
1 p. – za poprawne podkreślenie 4 części.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 2.2. (0−1)
Poprawna odpowiedź
Szkoła burgundzka.

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 3. (0−1)

I. Wiadomości i rozumienie.	Zdający zna i rozumie chronologię w odniesieniu do technik kompozytorskich (I.4d).

Poprawna odpowiedź

Nazwa techniki	fugowana	kanoniczna	przeimitowana
Epoka	*barok*	*średniowiecze*	*renesans*

Schemat punktowania
1 p. – za poprawne podanie trzech nazw epok.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 4. (0−1)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający analizuje zapis muzyczny z określeniem formy muzycznej (RII.2b, II.2b).

Poprawna odpowiedź
kanon kołowy / kanon perpetuum

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 5. (0−2)

I. Wiadomości i rozumienie.	Zdający zna twórczość wybranych kompozytorów oraz chronologię w odniesieniu do postaci kompozytorów (I.2, I.4c).

Zadanie 5.1. (0−1)
Poprawna odpowiedź
A – 2, B – 3, C – 1

Schemat punktowania
1 p. – za trzy poprawne przyporządkowania.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 5.2. (0−1)
Poprawna odpowiedź

I Mikołaj z Radomia	II Wacław z Szamotuł	III Adam Jarzębski

Schemat punktowania
1 p. – za trzy poprawne przyporządkowania.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 6. (0−1)

I. Wiadomości i rozumienie.	Zdający zna i rozumie terminy i pojęcia muzyczne określające techniki kompozytorskie, zna twórczość wybranych kompozytorów (I.1d, I.2).

Przykładowe odpowiedzi
- Technika cantus firmus polega na tworzeniu utworu polifonicznego na bazie wybranej melodii stałej (np. z chorału lub pieśni), do której dodaje się kolejne głosy kompozycji zgodnie z zasadami kontrapunktu.
- Technika cantus firmus polega na budowaniu utworu polifonicznego na bazie wcześniej skomponowanej melodii (stałej), pochodzącej na przykład z chorałów bądź świeckiej pieśni.

Przykładowe utwory: Josquin des Prés – *Missa L'homme armé*, Wacław z Szamotuł – *Modlitwa gdy dziatki spać idą*, J. S. Bach – kantata *Wachet auf*.

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź (zawierającą wyjaśnienie i przykład utworu).
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 7. (0−1)

III. Tworzenie informacji.	Zdający określa genezę form i gatunków muzycznych (III.1a).

Przykładowe odpowiedzi
dramat liturgiczny / lauda / biblijna historia (dialog) z muzyką / nabożeństwo (wielkanocne lub bożonarodzeniowe), w którym modlitwy śpiewano z podziałem na role

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 8. (0−2)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający analizuje (wzrokowo) utwory muzyczne z określeniem technik kompozytorskich i cech zapisu muzycznego (II.2a, RII.2.b).

Zadanie 8.1. (0−1)
Przykładowa odpowiedź
Technika koncertująca zastosowana w tym utworze polega na współdziałaniu i współzawodniczeniu grupy solistów *(concertino)* i całego zespołu (*ripieno*).

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 8.2. (0−1)
Przykładowa odpowiedź
Cyfry służą do zapisu partii *basso continuo* i oznaczają składniki akordów, których podstawę stanowi dźwięk basowy.

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 9. (0−1)

I. Wiadomości i rozumienie.	Zdający zna twórczość wybranych kompozytorów (I.2).

Przykładowe odpowiedzi
symfonia / sonata / trio / kwartet / kwintet / septet

Schemat punktowania
1 p. – za wskazanie trzech spośród wymienionych form.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 10. (0−2)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający zna biografię i twórczość wybranych kompozytorów (II.1b).

Poprawne odpowiedzi

Data i miejsce śmierci	Nazwisko kompozytora	Tytuł ostatniego dzieła
28 VII 1750 r. Lipsk	J.S. Bach	*Kunst der Fuge / XIX Contrapuctus* / odp. akceptowana: *Fuga potrójna*
5 XII 1791 r. Wiedeń	W.A. Mozart	*Requiem (d-moll) / Msza żałobna*

Schemat punktowania
2 p. – za wszystkie odpowiedzi poprawne.
1 p. – za poprawną odpowiedź w jednym z wierszy.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 11. (0−1)

III. Tworzenie informacji.	Zdający postrzega związki kultury muzycznej z innymi dziedzinami sztuki (III.2).

Przykładowe odpowiedzi
Opera: *Faust* Ch. Gounoda / *Werther* J. Masseneta / *Mignon* A. Thomasa
Pieśń: *Król elfów* / *Małgorzata przy kołowrotku* F. Schuberta / *Znasz-li ten kraj* / *Polna różyczka* S. Moniuszki
Symfonia Faustowska F. Liszta / *VIII Symfonia* G. Mahlera
Uwertura koncertowa: *Egmont* L. van Beethovena / *Cisza na morzu i szczęśliwa podróż* F. Mendelssohna
Scherzo symfoniczne: *Uczeń czarnoksiężnika* P. Dukasa
Kantata *Cisza na morzu i szczęśliwa podróż* L. van Beethovena
Walc-Mefisto F. Liszta

Schemat punktowania
1 p. – za wskazanie dwóch utworów reprezentujących dwa różne gatunki.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 12. (0−1)

I. Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie terminów i pojęć muzycznych określających elementy muzyki (I.1a).

Poprawna odpowiedź
Rubato

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 13. (0−1)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający omawia przeobrażenia form i gatunków muzycznych (RII.1).

Przykładowe odpowiedzi
Odejście od 3-częściowej budowy koncertu (np. jednoczęściowa forma w *II koncercie fortepianowym A-dur* F. Liszta, 4-częściowa forma *II koncertu fortepianowego* J. Brahmsa) lub czteroczęściowego cyklu symfonicznego (np. 5-częściowa *Symfonia fantastyczna* H. Berlioza), modyfikacje budowy sonaty (np. monolityczna *Sonata h-moll* F. Liszta). Odejście od ekspozycji orkiestry w koncercie (np. *Koncert skrzypcowy e-moll F. Mendelssohna-Bartholdyego*)

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 14. (0−1)

I. Wiadomości i rozumienie.	Zdający zna chronologię w odniesieniu do stylów w muzyce oraz cechy stylu muzycznego szkół kompozytorskich (I.4a, I.3a).

Poprawna odpowiedź
1 – C, 2 – B, 3 – A

Schemat punktowania
1 p. – za chronologiczne uporządkowanie wszystkich stylów i właściwe podkreślenie.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 15. (0−1)

I. Wiadomości i rozumienie.	Zdający zna twórczość wybranych kompozytorów (I.2).

Poprawna odpowiedź
Opera *Król Roger*

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 16. (0−2)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający analizuje (słuchowo i wzrokowo) utwory muzyczne z określeniem cech formy muzycznej (II.2b).

Poprawna odpowiedź
Fuga.

Przykładowe uzasadnienie
Utwór zachowuje zasady konstrukcji typowe dla formy fugi: podstawę stanowi temat podlegający imitacjom w trzech głosach; w pierwszym przeprowadzeniu imitacja tematu występuje w interwale 4 cz. i pełni rolę *odpowiedzi* / *Z*astosowane w utworze środki techniki kontrapunktycznej typowe dla fugi to imitacje tematu w ruchu prostym i w inwersji, *stretta* i dwa kontrapunkty towarzyszące tematowi (pierwszy z nich wykazuje cechy stałości).

Schemat punktowania
2 p. – za wskazanie formy fugi i właściwe uzasadnienie odpowiedzi.
1 p. – za wskazanie formy fugi i błędne uzasadnienie odpowiedzi.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 17. (0−3)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający analizuje (słuchowo i wzrokowo) utwory muzyczne z określeniem cech stylu muzycznego (II.2c).

Przykładowe odpowiedzi
1. Dobór instrumentów ze względu na ich walory brzmieniowe.
2. Wyeksponowanie instrumentów o delikatnym, subtelnym brzmieniu (smyczki i rogi *con sordino*, harfy, flety, czelesta).
3. Wprowadzenie traktowanych instrumentalnie głosów ludzkich.
4. Przejrzysta, unikająca *tutti* instrumentacja, pozwalająca wydobyć indywidualne brzmienia pojedynczych instrumentów.
5. Przestrzenność brzmienia, wyodrębnienie kilku warstw brzmieniowych.
6. Duża zmienność instrumentacji, „mozaikowość" brzmień.
7. Duże zróżnicowanie artykulacji (*legato, glissando*).
8. Modyfikowanie barw przez wyzyskanie skrajnych rejestrów brzmieniowych.
9. Figuracje w drobnych wartościach rytmicznych w partii fletów i harfy, klarnetów i czelesty pełnią rolę szmerowego tła.

Schemat punktowania
3 p. – za wskazanie trzech impresjonistycznych cech instrumentacji.
2 p. – za wskazanie dwóch impresjonistycznych cech instrumentacji.
1 p. – za wskazanie jednej impresjonistycznej cechy instrumentacji.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 18. (0−2)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający analizuje (słuchowo) utwory muzyczne z określeniem cech stylu muzycznego (II.2c).

Przykładowe odpowiedzi
1. Formotwórcza rola rytmu.
2. Żywiołowość, taneczny temperament.
3. Ostro pulsujące rytmy.
4. Polirytmia.
5. Polimetria.
6. Nieregularność akcentów.
7. Ostinatowość.
8. Ostrość i dysonansowość współbrzmień.
9. Kontrasty dynamiczne i fakturalne.
10. Szorstkość, jaskrawość barwy w instrumentacji.
11. Perkusyjne traktowanie wszystkich instrumentów.

Schemat punktowania
2 p. – za wymienienie trzech cech witalizmu.
1 p. – za wymienienie dwóch cech witalizmu.
0 p. – za błędną odpowiedź, odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 19. (0−2)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający analizuje (słuchowo) i przedstawia wiedzę o wykorzystaniu folkloru w twórczości artystycznej (II.2.c, RII.1).

Przykładowe odpowiedzi
Pan Twardowski
Nawiązanie do polskiej muzyki ludowej: wprowadzenie melodii ludowej / cytat z piosenki *Miała baba koguta* / wprowadzenie stylizowanego krakowiaka.
El amor brujo
Nawiązanie do hiszpańskiej muzyki ludowej: wprowadzenie akompaniamentu kastanietów / nawiązanie do *cante hondo* / naśladowanie brzmienia hiszpańskiej gitary w partii smyczków / eksponowanie żywiołowej rytmiki tanecznej / oddanie cech melodycznych / metrorytmicznych / brzmieniowych / manier wykonawczych typowych dla hiszpańskiej muzyki ludowej.

Schemat punktowania
2 p. – za przedstawienie sposobu nawiązania do folkloru polskiego i hiszpańskiego.
1 p. – za przedstawienie sposobu nawiązania do folkloru polskiego lub hiszpańskiego.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 20. (0−1)

II. Korzystanie z informacji.	Zdający analizuje tekst literacki z określeniem przedmiotu omawianego w tekście (RII.3a).

Poprawna odpowiedź
I. Strawiński (Balet) *Święto wiosny*

Schemat punktowania
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 21. (0−20)

Temat 1.
Scharakteryzuj różne nurty stylistyczne obecne w muzyce baletowej I połowy XX wieku.

III. Tworzenie informacji.	Zdający przedstawia i ocenia wybrane zjawiska w logicznej wypowiedzi; prezentuje indywidualny i krytyczny pogląd na muzyczną twórczość i kulturę epok minionych; wskazuje związek kultury muzycznej z innymi dziedzinami sztuki (RIII.3, III.2).

1.1. Teza lub własne stanowisko sformułowane w sposób jasny (0–1)

1.2. Dobór argumentów (0–5)

Przykłady realizacji

- ✓ Przedstawienie muzyki baletowej jako obszaru wielu eksperymentów stylistycznych w I poł. XX wieku.
- ✓ Wskazanie nurtów stylistycznych obecnych w muzyce baletowej I poł. XX wieku.
- ✓ Przedstawienie muzyki jako integralnego elementu baletu – widowiska łączącego muzykę, taniec, pantomimę, akcję dramatyczną i oprawę sceniczną.
- ✓ Wskazanie najwybitniejszych kompozytorów muzyki baletowej, z uwzględnieniem wzajemnych inspiracji twórców muzyki, choreografii i scenografii (szczególne znaczenie zespołu „Balety Rosyjskie" Diagilewa)

1.3. Omówienie argumentów i właściwe odwołanie się do faktów (0–5)

Przykłady realizacji

- ✓ Charakterystyka nurtów stylistycznych obecnych w wybranych baletach z uwzględnieniem wpływów:
  - impresjonizmu (Debussy, Ravel);
  - ekspresjonizmu (Bartok);
  - witalizmu i folkloryzmu (Strawiński, Bartok, Szymanowski, Falla);
  - neoklasycyzmu (Strawiński, Prokofiew, Szostakowicz);
  - inspiracji muzyką popularną, kabaretową i jazzową (twórcy „Grupy Sześciu").
- ✓ Omówienie indywidualnych cech języka muzycznego twórców muzyki baletowej w I poł. XX wieku z uwzględnieniem różnych elementów muzyki, sposobów kształtowania formy, faktury i instrumentacji.

Uwaga! Uznaje się także inną argumentację, o ile jest zasadna.

1.4. Dobór faktów i dzieł muzycznych (0–5)

Omówienie reprezentatywnych dzieł twórców muzyki baletowej pierwszej połowy XX wieku – dobór przykładów adekwatny do omawianych zjawisk.

Oczekiwane odwołania do następujących dzieł: *Jeux* Debussy'ego, *Dafnis i Chloe, Ma mère l'oye, La valse* Ravela, *Ognisty ptak, Wesele, Pietruszka, Święto wiosny, Pulcinella, Orfeusz, Pocałunek wieszczki, Historia żołnierza* Strawińskiego, *Romeo i Julia, Błazen, Kopciuszek* Prokofiewa, *Parada* Satie*, Byk na dachu* Milhauda*, Harnasie* Szymanowskiego, *Cudowny mandaryn* Bartoka, *Pan Twardowski* Różyckiego, *Gajane, Spartakus* Chaczaturiana*, Czarodziejska miłość, Trójkątny kapelusz* de Falli.

1.5. Terminologia (0–1)

Właściwe posługiwanie się terminami i pojęciami muzycznymi, świadczące o ich zrozumieniu.

1.6. Umiejętność syntezy (0–1)

Jasno i przekonująco sformułowane wnioski.

2. Kompozycja (0–1)

Czytelna struktura pracy, wstęp, rozwinięcie i zakończenie zachowują właściwe proporcje i są funkcjonalne.

3. Język i styl (0–1)
Poprawność gramatyczna i stylistyczna (praca napisana poprawnym językiem).
Przejrzysty układ graficzny, czytelne pismo.

Punkty za kompozycję oraz język i styl przyznawane są wówczas, gdy praca jest na temat.

Temat 2.
Przedstaw twórczość Maurice'a Ravela w kontekście nurtów stylistycznych w muzyce przełomu XIX i XX w.

III. Tworzenie informacji.	Zdający przedstawia i ocenia wybrane zjawiska w logicznej wypowiedzi; określa podobieństwa stylu indywidualnego i stylów historycznych; prezentuje indywidualny i krytyczny pogląd na wybraną twórczość (RIII.1, RIII.3).

1.1. Teza lub własne stanowisko sformułowane w sposób jasny (0–1)

1.2. Dobór argumentów (0–5)
Przykłady realizacji
- ✓ Wskazanie na różnorodność nurtów stylistycznych w muzyce przełomu XIX i XX wieku (w okresie modernizmu).
- ✓ Źródła inspiracji twórczej Ravela.
- ✓ Filiacje łączące jego muzykę z różnymi kierunkami w sztuce przełomu XIX i XX wieku.
- ✓ Nowatorstwo i oryginalność muzyki Ravela.
- ✓ Ocena znaczenia twórczości Ravela w historii muzyki, wskazanie na uniwersalne i ponadczasowe walory jego muzyki.

1.3. Omówienie argumentów i właściwe odwołanie się do faktów (0–5)
Przykłady realizacji
- ✓ Omówienie cech stylistycznych łączących muzykę Ravela:
  - z impresjonizmem;
  - z folkloryzmem;
  - ze stylem klasycyzującym;
  - z jazzem.
- ✓ Omówienie indywidualnych cech języka muzycznego Ravela w jego podstawowych wyznacznikach: harmoniczno-tonalnym, syntaktycznym, fakturalno-brzmieniowym i gatunkowo-formalnym.

Uwaga! Uznaje się także inną argumentację, o ile jest zasadna.

1.4. Dobór faktów i dzieł muzycznych (0–5)
Omówienie reprezentatywnych dzieł Ravela – dobór przykładów adekwatny do omawianych zjawisk.

1.5. Terminologia (0–1)
Właściwe posługiwanie się terminami i pojęciami muzycznymi, świadczące o ich zrozumieniu.

1.6. Umiejętność syntezy (0–1)
Jasno i przekonująco sformułowane wnioski.

2. Kompozycja (0–1)
Czytelna struktura pracy, wstęp, rozwinięcie i zakończenie zachowują właściwe proporcje i są funkcjonalne.

3. Język i styl (0–1)
Poprawność gramatyczna i stylistyczna (praca napisana poprawnym językiem).
Przejrzysty układ graficzny, czytelne pismo.

Punkty za kompozycję oraz język i styl przyznawane są wówczas, gdy praca jest na temat.